

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Cesarz (przewodniczący)

SSN Eugeniusz Wildowicz

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

w sprawie **R. K.**

skazanego za czyn z art. 55 ust. 3 i in. ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 15 stycznia 2020 r.,

kwestii wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) dnia 6 lutego 2012 r., sygn. akt II AKa (...), utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 15 marca 2011 r., sygn. IV K (...),

na podstawie art. 544 § 3 k.p.k.

p o s t a n a w i a:

1. stwierdzić, że brak jest podstaw do wznowienia z urzędu postępowania karnego prawomocnie zakończonego wobec R. K. wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 6 lutego 2012 r., sygn. akt II AKa (...);

2. obciążyć Skarb Państwa wydatkami postępowania w kwestii wznowienia.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z dnia 15 marca 2011 r., sygn. akt IV K (...), R. K. został uznany za winnego popełnienia czynu z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zb. z art. 56 ust. 3 ustawy z

dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zb. z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., za który wymierzono mu karę czterech lat i sześciu miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w wymiarze 50 stawek dziennych po 40 zł każda. Na podstawie art. 45 § 1 k.k. Sąd ten orzekł wobec niego przepadek na rzecz Skarbu Państwa równowartość korzyści majątkowej w kwocie 142 300 zł.

Sąd Apelacyjny w (...) po rozpoznaniu m.in. apelacji wniesionej przez obrońcę R. K. , wyrokiem z dnia 6 lutego 2012 r., sygn. akt II AKa (...), utrzymał w mocy zaskarżony wyrok wobec wszystkich oskarżonych, w tym R. K..

Obrońca skazanego R. K. nie wywodził kasacji od prawomocnego wyroku Sądu II instancji. Kasację wniósł tylko obrońca skazanego P. M. , którą Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 14 marca 2013 r., sygn. akt III KK 391/12, oddalił jako oczywiście bezzasadną.

W dniu 17 lipca 2019 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo R. K. , zatytułowane „Wniosek o wznowienie z urzędu postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem ze względu na ujawnione uchybienie wymienione w art. 439 § 1 KPK”. Skazany na podstawie „art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 9 § 2 k.p.k., art. 542 § 1 k.p.k. i art. 544 § 2 k.p.k.” wniósł o wznowienie z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w G., sygn. akt IV K (...), uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w G. .

W uzasadnieniu skazany podniósł, że w toku postępowania wystąpiły dwa uchybienia w postaci: rozpoznania sprawy podczas jego nieobecności jako oskarżonego, którego obecność była obowiązkowa oraz że „Sąd nie zarządził przeprowadzenia badań pomimo istnienia realnych wątpliwości co do poczytalności wynikających z faktu długotrwałego leczenia psychiatrycznego” (k. 4 akt III KO 81/19).

W odpowiedzi na powyższy wniosek Prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o uznanie wniosku R. K. za sygnalizację uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. i stwierdzenie braku podstaw do wznowienie postępowania z urzędu w zakresie

sygnalizowanego przez wnioskodawcę naruszenia prawa, skutkującego wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej (k. 11- 12 akt III KO 81/19).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Pismo skazanego zostało potraktowane jako zasygnalizowanie Sądowi Najwyższemu wystąpienia w jego sprawie uchybienia należącego do katalogu bezwzględnych przyczyn odwoławczych i uruchomiło przeprowadzanie czynności z urzędu. W przypadku potwierdzenia istnienia tego rodzaju uchybienia, doszłoby bowiem do wznowienia postępowania z urzędu, gdyż wznowienie postępowania karnego na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. z powodu wystąpienia jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. może nastąpić tylko w tym trybie (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 6, poz. 48).

Analiza akt sprawy zarówno Sądu Okręgowego w G. , jak i Sądu Apelacyjnego w (...) pozwala stwierdzić, że żadna z okoliczności wskazanych w piśmie skazanego nie mieści się w katalogu bezwzględnych przyczyn odwoławczych. Ponadto druga ze wskazanych okoliczności, tzn. niezasadane odstępianie od uzyskania opinii biegłych psychiatrów, nie miała miejsca w sprawie skazanego.

Odnosząc się kolejno do zasygnalizowanych przez skazanego kwestii, należy stwierdzić co następuje.

Z akt sprawy wynika, że przed Sądem Okręgowym w G. w dniu 14 grudnia 2009 r. z uwagi na zmianę składu sądującego rozprawa była prowadzona od początku (k. 4621). Z powodu nieusprawiedliwionego niestawiennictwa jednego z oskarżonych P. M., rozprawę odroczone do dnia 11 stycznia 2010 r.; zarządzono zawiadomienie oskarżonych o terminie rozprawy oraz ich doprowadzenie. Po odczytaniu przez prokuratora aktu oskarżenia, na tej i kolejnej rozprawie (dnia 28 stycznia 2011 r.) oskarżeni składali wyjaśnienia w obecności skazanego R. K. . Skazany R. K. złożył swoje wyjaśnienia na rozprawie w dniu 10 lutego 2010 r. (k. 4646). Kolejne terminy rozpraw miały miejsce w dniach 8 marca 2010 r., 29 marca 2010 r., 5 maja 2010 r. Oskarżony i jego obrońca byli obecni na wymienionych rozprawach (k. 4641, k. 4645, 4661, 4661, 4671, 4706). Na rozprawie w dniu 9 czerwca 2010 r. R. K. nie stawił się pomimo prawidłowego powiadomienia o jej terminie na poprzedniej rozprawie. Obecny był jego obrońca z urzędu (k. 4813). W dniu 24 czerwca 2010 r. miała miejsce rozprawa, na której obecny był oskarżony oraz jego obrońca (k.

4844). R. K. i jego obrońca byli obecni również na rozprawie w dniu 16 lipca 2010 r.; o terminie kolejnej rozprawy zostali zawiadomieni (k. 4889). W dniu 8 września 2010 r. R. K. nie stawiał się przed Sądem Okręgowym w G. , na rozprawie obecny był jego obrońca. Na tej rozprawie Przewodniczący składu orzekającego zarządził wezwać m.in. R. K. na dzień 3 listopada 2010 r. (k. 4997). Na kolejnych terminach rozpraw w dniach: 14 października 2010 r., 3 listopada 2010 r., 29 listopada 2010 r., 16 grudnia 2010 r., R. K. i jego obrońca byli obecni (k. 5019, k. 5038, k. 5060, k. 5088). Rozprawą, na którą nie stawiał się skazany, był termin w dniu 9 lutego 2011 r., o którym R. K. był zawiadomiony na poprzedniej rozprawie (k. 5112). W zaistniałej sytuacji Sąd Okręgowy na podstawie art. 377 § 3 k.p.k. przeprowadził rozprawę pod nieobecność m.in. R. K., który był zawiadomiony o terminie rozprawy odroczonej, nie stawiał się bez usprawiedliwienia, a sąd uznał, że jego obecność nie jest niezbędna. R. K. nie był również obecny na rozprawie w dniu 9 marca 2011 r., na wcześniejszym terminie zarządzono by go wezwać (k. 5145). Sąd Okręgowy postanowił na podstawie art. 377 § 3 k.p.k. prowadzić rozprawę pod nieobecność skazanego, który był reprezentowany przez obrońcę. Wezwanie o terminie rozprawy odebrała matka skazanego (k. 5143).

Faktem jest, że dla wydania decyzji o prowadzeniu rozprawy pod nieobecność oskarżonego na podstawie art. 377 § 3 k.p.k. (w jego ówczesnym brzmieniu) wymagane było osobiste zawiadomienie oskarżonego o terminie rozprawy w dniu 9 marca 2011 r. Tymczasem wezwanie skazanego na rozprawę w tym terminie odebrała jego matka. Nie zmienia to jednak konkluzji, że rozprawę także w tym terminie można było prowadzić pod nieobecność oskarżonego, który nie stawiał się prawidłowo na nią wezwany. Zgodnie z bowiem z art. 376 § 2 k.p.k. w jego ówczesnym brzmieniu, dopuszczalne było prowadzenie rozprawy pod nieobecność oskarżonego, jeżeli ten, po złożeniu wyjaśnień, zawiadomiony o terminie rozprawy odroczonej lub przerwanej, nie stawiał się na tę rozprawę bez usprawiedliwienia. Właśnie taka sytuacja zaistniała w tej sprawie. Można zatem jedynie stwierdzić, że na rozprawie w dniu 9 marca 2011 r. Sąd wskazał nieprawidłową podstawę prawną decyzji o prowadzeniu rozprawy pod nieobecność oskarżonego: art. 377 § 3 k.p.k. zamiast art. 376 § 2 k.p.k. W żadnym razie nie jest to jednak uchybienie o randze bezwzględnej podstawy uchylenia orzeczenia, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k.

W postępowaniu przed Sądem II instancji, na rozprawie apelacyjnej w dniu 1 lutego 2012 r. stwierdzono, że prawidłowo zawiadomiony o terminie oskarżony R. K. nie stawiał się. Na tej rozprawie był reprezentowany przez obrońcę.

Sąd Najwyższy nie dopatrył się bezwzględnej przyczyny odwoławczej wskazanej w art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. Należy bowiem zauważyć, że w toku rozpoznawania sprawy przez Sąd Okręgowy obowiązywał przepis art. 374 § 1 k.p.k. zgodnie, z którym obecność oskarżonego na rozprawie głównej była obowiązkowa, jeżeli ustawa nie stanowiła inaczej. Na podstawie art. 376 § 2 k.p.k. sąd mógł jednak prowadzić rozprawę pod jego nieobecność, jeżeli oskarżony zawiadomiony o terminie rozprawy odroczonej lub przerwanej nie stawiał się na tę rozprawę bez usprawiedliwienia. Jak już wskazano, właśnie taka sytuacja zaistniała w sprawie, której dotyczy wniosek skarżącego o wznowienie postępowania karnego z urzędu. Oskarżony, który złożył wyjaśnienia przed Sądem, prawidłowo informowany o kolejnych terminach rozpraw, nie stawiał się na niektóre z nich bez usprawiedliwienia.

Przechodząc do drugiej z sygnalizowanych przez R. K. podstaw wznowienia, czyli wątpliwości co do jego poczytalności, to i w tym zakresie analiza akt sprawy nie dała podstaw do wznowienia postępowania karnego z urzędu. Nie jest prawdą, że „Sąd nie zarządził przeprowadzenia badań pomimo istnienia realnych wątpliwości co do poczytalności”. Z akt sprawy wynika, że po przeprowadzeniu badania sądowo-psychiatrycznego biegli zgodnie stwierdzili, iż oskarżony nie jest chory psychicznie ani upośledzony umysłowo (k. 820 – 821 – tom V). Wnioski płynące z tej opinii zostały podtrzymane w opinii uzupełniającej pisemnej z dnia 15 listopada 2005 r. (k 1721 – 1722 – tom IX), oraz ustnej złożonej w trakcie rozprawy w dniu 3 listopada 2010 r. (k. 5038 – 5039, tom XXVI). Konkluzje wynikające z opinii biegłych stanowiły podstawę do stwierdzenia, że nie zachodziły przesłanki z art. 31 § 1 i 2 k.k., a w toku postępowania nie zostały skutecznie podważone ani przez skazanego, ani przez jego obrońcę.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy stwierdził brak podstaw określonych w art. 542 § 3 k.p.k. do wznowienia postępowania z urzędu, orzekając o wydatkach na podstawie art. 638 k.p.k.